

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
Кара-Чыраанская средняя общеобразовательная школа
Сут-Хольского кожууна Республики Тыва

Рассмотрена:
Руководителем ШУМО:
Монгуш /К.К.Монгуш/
« 31 » 08 2023г.

Согласована:
ЗД по УВР:
Кар /Кара-оол.Р.Ю./
« 30 » 08 2023г.

Утверждена приказом
директора школы: № 88 от
Ондар /О.Б.Ондар./
« 31 » 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по литературному чтению (номчулга)
для 3 класса
на 2023-2024 учебный год

Учитель начальных классов: Ховалыг А.С.

с.Кара-Чыраа-2023 г.

Литературлуг номчулга 3 класс

3- ку класстын «Литературлуг номчулга» эртеминге тургускан ажылчын программазынын тайылбыр бижии.

3-ку класстын «Литературлуг номчулга» эртеминге тургускан ажылчын программаны Россия Федерациязынын «Россиянын Школазы» деп ооредилге-методиктиг болукке, Тыва Республиканын ниити ооредилгезинин эге школага 1- 4 класстарга тыва дыл болгаш номчулга талазы-биле куруне стандарттарынга дугжур, 2011 чылдын Э. Д. Ондарнын 2- 4 класстарга номчулга программазынга болгаш 2013 чылда ундургени 3-ку класстарнын Л.С.Кара-оолдун «Литературлуг номчулга» номунга даянып тургускан. Бо ажылчын программа эге школанын Федералдыг куруне стандарттарынын сорулгаларын чедип алырынче угланган.

Номчулгага чылда 68 шак кииртинип турар, неделяда 2 шакка санаттынган. Класстан дашкаар номчулганы 1 улдунда-ла 1 шак кылдыр киирген. Бир чылда кордунген 68 ооредилге шагын улдун аайы-биле чижек хуваалдазы :

Бирги улдунда- 18 шак

Ийиги улдунда- 14 шак

Ушку улдунда- 20 шак

Дортку улдунда- 16 шак.

Ажылчын программада кирип турар номчулганын тематиказы кол программада кирип турар чыл дургузунда ооредир темаларнын болуктер аайы-биле чижек хуваалдазынга дугжуп турар:

№		Шактар хуваалдазы	
		Класска номчулга	Класстан дашкаар номчулга
1	Экии, «Литературлуг номчулга!»	2	

	Чугаа сайзырадылгазы. Чогаадыг.	1	
2	Тыва-мээн торээн черим.	7	1
3	Кус душкен. Чугаа сайзырадылгазы. Эдертиг.	6 1	
4	Улустун аас чогаалы.	7	1
5	Кыш душкен. Чугаа сайзырадылгазы. Чогаадыг	5 1	
6	Тыва чоннун чаагай чанчылдары.	4	1
7	Школа. Эп-найырал. Ог-буле. Чугаа сайзырадылгазы. Эдертиг.	5 1	
8	Февраль 23- Ада- чурт камгалакчыларынын хуну.	1	
9	Март 8-Бугу делегейнин херээженнер хуну. Чугаа сайзырадылгазы. Чогаадыг.	2 1	
10	Амыдырал болгаш куш-ажыл.	6	
11	Апрель 12- Космонавтика хуну.	1	

12	Час душкен.	4	1
13	Бойдус. Экология. Кадыкшыл.	5	
14	Каас чай, чедип кел!	1	
15	Май 1-Частын болгаш куш-ажылдын байырлалы.	1	
16	Май 9-Тиилелге хуну.	1	
17	Чыл иштинде ооренген чуулдерин катаптаары.	1	

Бо бердинген чижек тематикаларга хамаарыштыр номчуур уjurлуг чогаалдар иштинден уруглар торээн черинин, долгандыр турар хурээлелдин; эш-оор болгаш уе-чергелеринин, оларнын чуртталгазынын, оюн-тоглаазынын, уjurалдарынын; бойдус болгаш оон камгалалынын; тыва чоннун чаагай чанчылдарынын; торээн чуртунун тоогузунден барымдааларынын (дээш оон-даа ынай) дугайында билиглерни шийгээдип алырлар. «Солун уjurалдар» деп болукте чогаалдарны класстан дашкаар немелде болгаш бот-номчулгага ажыглап болур.

Эге школанын 2- 4 класстарынга чечен чогаал курузунун утказы «Торээн чугаа» номнарынын дузазы-биле илереттинер болгаш боттаныр

Чечен чогаал номчулгазы деп курузунун ниити тайылбыры

Номчулга кичээлдери дээрге эге школада ооренип турар кол эртемнернин бирээзи деп санаттынып турар. Ол уругларнын шын медеделдиг номчулгазын болгаш созуглел-биле ажылдап билирин, уран-чечен номчулгага сонuurгалын оттуруп, уругнун ниити сайзыралынче, эстетиктиг болгаш мозу-шынар кижизидилгезинче кичээнгейни угландырып турар.

Чечен чогаал номчулгазы деп курузун чедиинкини ооренип алып болза, ол эге школанын оске-даа эртемнеринин туннелдерин хандырат. Эге школага чечен чогаал номчулгазыныё программазы уругларныё аас болгаш бижимел чугаазын сайзырадырынче кол кичээнгейни угландырып турар. Оон иштинде бир онзагай черни оореникчилерниё шын чугаалап ооредиринин кол хевири (аргазы) - номчулганыё чанчылдарын хевирлээри болгаш ону сайзырадырынче угланган ажылдарны чорудары ээлеп турар.

Бердинген курсдараазында сорулгаларны чедип алырынче угланган:

- ыыткыр (дынналдыр) номчуурунун хевиринден эгелээш, ханы, меделдиг иштинде номчуурун, литературлуг шын адаашкын езугаар болгаш рольдар аайы-биле аянынг номчууру; номчаан чогаалынын утказын сайгарып, ында кол чуулду илередип, оон чогуур туннелдер кылыры, номчаан созуглелдерин кезектерге чарып, оларга тус-тузунда ат тыварынга, абзац дузазы-биле план тургузарынга, номчаан чуулун утказын делгеренгей (долу) азы допчу кылдыр чугаалап оорениринге чанчыктырат;

- уругларны бичиизинден эгелеп коллективтиг езуга, бот-боттарынга негелделиг, шынчы, ак сеткилдиг, быжыг туруштуг, эрес-дидим болурунга, мозулуг аажы-чанга, куш-ажылга кижизидер;

- уругларнын ном-биле ажылдап, оон билиг тыварынга номну уруглчу номчуурунга негелделиг, чечен чогаалга сундулуг, уран состун тургузукчулары - чогаалчыларнын чогаадыкчы ажыл-херектеринге сонургалдыг болурун чедип алып;

- хемчээл, утка, тематика, жанр талазы-биле ангы-ангы чогаалдарны ханы, шын билиндирер;

- уругларнын чугаазын сайзырадыр болгаш оларга чугаалап, номчуп, даянап билиринин база созуглелдернин ангы-ангы хевирлерин сайгарып шыдаптарынын чанчылдарын шингээттирер;

- уругларнын ооренген чогаалдарыныё утказын, оон маадырларынын ходелиишкиннерин, чорук-херектерин ханы шингээдип ап, анаа хамаарыштыр чогуур унелелди берип, боттарыныё сагыш-сеткилин хайныышкынны-биле илередип шыдаарыныё, чечен чогаалды долузу-биле шингээдип алырынга аргаларын сайзырадыр;

- чечен чогаалдыё уран чурумалдыг дылын, овур-хевир тургузарынга аян киирер аргаларын сеткип билир кылдыр уругларны ооредир; оларны боданыр аргаларын болгаш чогаадыкчы бодалын сайзырадыр;
- шулук чогаалын кичээнгейлиг дыннап билириниё аргаларын сайзыратпышаан, оон уран созун чарашсынар болгаш ханы шиёгээдип алырынын дуржулгазын мооннеп, анаа уран-чечен хооннуг болгаш сонuurгалдыг болурун кижизидер;
- долгандыр турар хурээлел болгаш бойдус дугайында уругларнын боттуг бодалдарын сайзырадып, ону шын угаап болгаш медресе билириниё дуржулгазын байыдар;

Номчулганы эге школанын ооредилге эртеми кылдыр киирген болганда, ол чугле ооредиглиг эвес, а кижизидиглиг сорулгаларны шиитпирлээр улуг ужур уткалыг. Хар–назынынга дугжуп турар уран-чечен чогаалдар-биле таныжылганын мозу-будуш болгаш эстетиктиг ужур-утказы уругларнын миниишкиннеринге, угаан-медреселинге болгаш номчукчунун тура-соруунга салдарлыг, национал болгаш бугу кижиторелгетеннин унелиг чуулдеринге тааржыр хууда шынарларнын хевирлеттинеринге дузалаар. Оореникчилернин моральдыг нормаларже угшиин тып билири, оларнын боттарынын херектери-биле культурлук кижинин аажы-чанынын этиктиг принциптеринге хамаарыштырып билирин сайзырадыр; эки сеткилдиг кады ажылдажылганын чанчылдарын кижизидер. Чечен чогаал номчулгазы деп курсту шингээдип ап турар уеде эге школанын оореникчилериниё коммуникативтиг культуразынын деннели бедейир: диалогтар тургузар билиглери; бодунун узел-бодалын дамчыдып билири; бердинген чугааларнын сорулгаларынын аайы-биле монологтарны тургузуп билири; созуглелдернин ангы-ангы хевирлери-биле ажылдап билири; номнун тайылбыр аппаратады-биле бот ажылдап билири; словарьлардан, справочниктерден, энциклопедиялардан чогуур ужурлук медреселерни тып билири хевирлеттинер.

Номчулга кичээлдеринге оореникчи бодун шыырак билиглиг номчукчу мен деп чуулду билип алырынга дузалап турар номчукчунун харыылап билир айтырыглары хевирлеттинер. Билиглиг номчукчу уруглук ном номчуурунга, созуглел-биле ажылдаарыныё аргаларын болгаш номчулганыё техниказын, номчаан болгаш дыёнаан чогаалдарыныё утказын билип алырынга, номнарда бар билиглерни боттары тып болгаш унелеп билиринче чукулдуг болур.

Бердинген курс уругларнын чечен чогаалдарны номчуурунче сонугалын бедидер. Чечен чогаал эртеминге хамаарыштыр 3-4 класстарга дараазында бодуун билиглер-биле база таныштырып болур: автор дугайында бодуун дыннадыглар, номчаан чогаалынын жанры, темазы, улустун аас чогаалынын бичии жанрлары – тывызыктар, улегер домактар, дурген-чугаалар, янзы-буру тывызыктыг бодалгалар дээш оон-даа оске.

Чечен чогаал номчуп, чечен овор-хевирлер-биле танышкан тудум, уругларныё ниити сайзыралы, чувени угаап, медресеп билири, сагыш-сеткилдиё бодалдары улам делгемчиир, ханылаар, байлакшыыр. Авторнуё созуглелинге дууштур уругларныё аас-биле харыылары, чечен овор-хевиринге хамаарыштыр билип алган бугу-ле ажыктыг чуулдери- оларнын чечен чогаалды шингээдип ап турарынын херечизи болур.

3 - ку класстын «Торээн чугаа» эртеминге тургускан чижек ажылчын программа *чечен-эстетиктиг* болгаш *литература шинчилелдиг* принциптерге ундезилеттингеш, «Торээн чугаа» номнарынын тургузуун болгаш утказын тодарадыр. Оон ангыда чижек программада чаа федералдыг куруне стандарттарыныё негелделерин езугаар уругларныё номчулгага хамаарышкан билииниё деннелдери, номчулга кичээлеринин сорулгалары, ооредиринин чамдык аргалары, планнатынган туннелдери, чижек хыналда ажылдары кирген.

Ажылчын программаны тургузарда дараазында литератураны ажыглаан:

- 1- 4 класстарга тыва дыл болгаш номчулга программазы. (Тыванын ном ундурер чери, Кызыл -2000).
- 3-ку класстыё Н. С. Конгарныё, Э. Д. Ондарныё «Торээн чугаа» ному (Тыванын ном ундурер чери, 2002)
- Н. С. Конгар. Класстан дашкаар номчулга ному (Тыванын ном ундурер чери, 2005)
- Э. Д. Ондар Методиктиг сумелер. Эге школанын 3-ку клазынын «Торээн чугаа» ному – биле ажылдаар башкыларга дузаламчы- Кызыл: Тыванын ном ундурер чери, 2003.
- 1 – 4 класска диктантылар болгаш эдертиглер чыындызы.

Номчулгага болгаш чугаа сайзырадылгазынга оореникчилернин билер ужурлуг кол билиглери, мергежилдери болгаш чанчылдары 3-ку классты доозуп тургаш, оореникчилер дараазында чуулдерни шингээдип алган турар.

Номчулганын чанчылдары:

2-ги класска алган билиглери улам ханыладыр болгаш быжыглаар.

Утка болгаш дыл-домааныё талазы-биле чедингир созуглелди пауза, интонация болгаш номчулганын темпизин барымдаалап шын, меделдиг, аянныг номчууру. Номчулга уезинде нарын состерни, ылангыя кылыг состерин, чуве аттарын, утка талазы-биле тудуш холбаалыг состерни (чуве ады – биле эдеренчи, демдек ады – биле чуве адынын каттышканы) бот–боттарындан адырбайн, тудуштуруп номчууру. Созуглелде чугула утка илередир состу ылгап билири. Баштай иштинде номчааш, оон соонда аянныг, ыткыр номчууру. Диалогту аянныг рольдап номчууру. Иштинде оожум болгаш шилилгелиг номчулганыё аргаларын шиёгээдип алганы. Номчулганыё темпизин сагып шыдаары. Таныш эвес созуглелди номчуурунун дургени 1 минутада 65-70 хире сос.

Созуглел-биле ажыл. Созуглелдин кезектерин чогаалда болуушкуннарнын дес дараалашкаан болгаш утка талазы-биле харылзааларын тодарадып билир.

Улуг эвес созуглелди ангы-ангы кезектерге чарып, кезек бурузунге ат (эге) чогаадыры; башкынын дузазы-биле созуглелдин планын тургузары.

Номчаан чуулунун утказын делгердир болгаш кысказы-биле допчулап чугаалаары. Чогаалдыё кол бодалын илередип, боттарынын состери-биле ону бадыткаары. Чогаалдын киржикчилеринин чугаазын барымдаалап, оларга унелел бээри.

Болуушкуннун чылдагаанын тайылбырлап шыдаары. Хайгаараан, кирген-билген чуулдеринин дугайында, башкыныё дузазы-биле сайгарган чуруктарга хамаарыштыр кыска чугаалар тургузары.

Делгеренгей болгаш кыска план езугаар номчаан чуулунун утказын дес-дараалаштыр ушку арындан чугаалап билири. Созуглелде билидинмес болгаш чаа состерни, состун чамдык уран аргаларын боттарыныё билир шаа-биле тайылбырлап шыдаары.

Чогаалдыё кол темазынга, кол утказынга, идеязынга хамаарышкан монологтарны (узундулерлер, абзацтар) дынналдыр номчууру, доктаадып алыры. Чогаалдын маадырларынын бирээзинин омунаадын ден делгеренгей азы допчу чугаа кылып билири. Аас чогаалдарыныё болгаш чечен чогаалдыё хевирлери-биле (жанрлар) практиктиг таныжылга. Басня, оон онзагай талазы.

3 –ку класстын оореникчилеринин шингээди алып билиглери:

- меделди-биле шын номчуп, бижип болгаш чугаалаарынга ооренир;
- торээн дыл болгаш литература талазы-биле эге билиглери алып;
- ном ажыглаарынга чанчыгар болгаш дылга сонургалы, номчулгага болгаш билиглерже чуткулу хайныгар;
- мораль болгаш эстетика талазы-биле кижизитинер;
- ооренип турар чуулдерин сайгарып, болуктеп, деннеп, туннеп билиринге, оларныё иштинден кол болгаш чугула чуулдерни тып, тайылбырлаарынга чанчыгар.

3- ку классты доозуп тура номчулга программазын шингээди алганынын планнаттынган туннелдери

Личностуг (личностные результаты)

оореникчилер чуну билир үжүрлүгүл:

- ооредилгенин чедишкинниг болурунун чылдагаанын тып билири;
- бодунун ажылын туннеп, унелеп билири;
- бодунун торээн чуртунга болгаш чонунга, оон амыдырал-чуртталгазынын хамаарылгазын шингээди алыры;
- оске чоннарнын ниити мозу-шынарынын, моральдыг нормаларыныё талаларын билип алыры;
- бодунун-даа, оске чоннун кижилеринин кылган эки, багай талаларынын уг- шиин тып билири;
- моральдыг нормаларга болгаш этиктиг негелделерге дууштур аажы- чанын таарыштырары;

- оске кижилернин сагыш-сеткилин, ишти-хонун билири болгаш олар-биле кады сагыш-човаары;
- уран-чечен культура-биле таныжып тура эстетиктиг омур-хевирлернин кижизиттинери;
- ооредилгеже, эртем-билигже чуткулдуу;

оореникчилер чүнү билип алырыл:

- долгандыр турар бойдуска хумагалыг, камныг, ынак болуру;
- аажы - чаны моральдыг мозу – шынарга, ужур-чурумга чагыртыры;
- оске чоннарнын хамаатыларынга ден хамаарылгалыг болуру.

Предметтиг (предметные результаты)

(Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»)

Номчулга болгаш чугаа сайзырадылганы

оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- утка болгаш дыл-домаанын талазы-биле чедингир созуглелди пауза, интонация болгаш номчулганые темпизин барымдаалап шын, медреселдиг, аянын номчууру;
- таныш эвес созуглелди номчуурунун дургени 1 минутада 65 – 70 хире сос;
- чогаалдын адынга болгаш анаа чураан чуруктарга даянып алгаш, чогаалдын кол утказын тодарадып билири;
- чогаалдые темазынга, кол утказынга, идеязынга хамаарышкан монологтарны (узундулерни, абзацтарны) динналдыр номчууру, доктаадып алыры;

- созуглелдин кезектерин чогаалда болуушкуннарнын дес-дараалашкаан болгаш утка талазы-биле харылзааларын тодарадып билири;
- улуг эвес созуглелди ангы-ангы кезектерге чарып, кезек бурузунге ат (эге) чогаадыры; башкынын дузазы-биле созуглелдин планын тургузары база созуглелге болгаш оон кезектеринге хамаарышкан айтырыгларны тургузуп билири;
- номчаан чуулунун утказын делгередир болгаш кысказы-биле допчулап чугаалаары;
- уруглар библиотеказында бар номнар-биле, алфавиттиг каталог аайы-биле номнарны тып билири;
- номчаан номнарыныё кыска тайылбырын тургузуп билири; справочниктер, энциклопедиялар болгаш уругларнын периодиктиг журналдары-биле ажылдап билири;
- чогаалдын кол маадырларынын чугаазын, чуну кылып турарын барымдаалап оларга унелел бээри;

оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- номчаан чогаалынга хамаарышкан бодунун узел-бодалын бодунун состери-биле аас болгаш бижимел хевирге дамчыдып билири;
- номчаан чогаалыныё эстетиктиг болгаш мозу-шынар талазы-биле бодунун бодалдарын чугаалап билири;
- номчаан чогаалыныё кол маадырларынга болгаш чогаалды бижээн авторнуё позициязынга хамаарыштыр бодунун узел – бодалын бодунун состери-биле аас болгаш бижимел хевирге дамчыдып билири;
- домей созуглелдерни болгаш айтырыгларга харыыларны бижимел хевирге тургузуп билири;

Чогаадыкчы ажылдар (Раздел «Творческая деятельность»)

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- диалогту аянынг рольдап номчууру;

- план езугаар созуглелди тургузуп билири;
- хайгааралдын туннелинде бижимел чугаанын хевирлерин (тодарадып бжиир, угаап-бодаар), болган болуушкуннун чылдагаанын тодарадып тургаш, чугааларны тургузуп билири;
- бердинген тема езугаар чогаадыгларны, номчаан номунга, корген кинозунга, теледамчыдылгага, созуглелдернин узундулеринге унелээшкиннерни бижип билири;
- номчаан чугаазынга шиижиткен кургузуглерге киржири, шээжи-биле доктаадып алган шулуктерин, чогаалдын узундулерин аянынг номчуп билири;
- бердинген чуруктар езугаар чогаадыгларны тургузуп чогаадып билири.

Ореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- чогаалдын маадырларынын бирээзинин омунаезинден делгеренгей азы допчу чугаа кылып билири; чугаанын сюжедин болгаш кол маадырларынын болуушкуннарын улаштыр чогаадыры;
- номчаан чогаалдарынга чуруктарны чуруп билири;
- булук- биле ажылдап тура сценарийни болгаш проектилерни тургузуп билири;

(Раздел «Литературоведческая пропедевтика»)

Литература эртеминге баштайгы ооредилге

оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- созуглелде чугула утка илередир состу ылгап билири; баштай иштинде номчааш, оон соонда аянынг ыткыр номчууру;

- аас чогаалдарынын болгаш чечен чогаалдарынын хевирлери-биле (жанрлар) практиктиг таныжылга; басня, оон онзагай талалары- биле таныжары;
- авторнун, кол маадырларныё созун, пейзажтын, маадырларнын хевир дурзузун, оларныу чуну кылып турарын, амыдырал-чуртталгазын тодарадып ылгап билири;
- авторнун кол маадырларга хамаарылгазын тодарадып, чугаалап билири;
- жанрларны деннеп тургаш ылгап билири (тоол – басня, тоол – тоолчургу чугаа, - тоол – чечен чугаа о. оо.);

оореникчилернин ооренип алып аргалары:

- аянын уран номчулганын аргаларын (деннелге, диригжидилге, метафора) ажыглап тургаш, созуглелдернин анализин кылып ооренири;
- аналогия езугаар, аянын уран номчулганыё аргаларын (деннелге, диригжидилге, метафора) ажыглап тургаш созуглелдерни, шулуктерни чогаадып тургузуп ооренири.

Метапредметтиг (метапредметные результаты)

Регулятивтиг (Регулятивные)

оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- бодунун кылыр ужурлуг ажылын планап болгаш салып алган сорулгалары-биле оларны дууштуруп билири;
- чаа ооренген уран – чечен чугаада башкынын айтып кааны езугаар чунуказырын сагыыры;
- ооредиглиг кылдыныгларны аас болгаш бижимел хевирге кылып билири;
- болуушкун тончузунде, оон туннелдерин анализтеп болгаш демдээн салган соонда эдилгелерни кылып билири;

оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- башкы-биле демниг ажылдажышкын уезинде чечен чогаалды ооренип шингээдип алырда чаа-чаа сорулгаларны салып билири;
- кылган ажылдарын ажыл уезинде болгаш ажыл соонда шын кылып турарын бот сайгарып шинчилеп билири;
- бодунун номчулга ажылын планап билири.

Билип алыышкын (Познавательные)

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- херек билиглерни словарьларны ажыглап тургаш тып билири;
- чогаалдарны болгаш оон кол маадырларын деннеп болгаш унелел барымдаазын езугаар ангылап билири;
- чогаалдын кол маадырларыныё состери, сагыш- сеткили, кылып турар чуулдерин, аразында харылзааларын шингээдип алыры.

Оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- херек билиглерни библиотекалардан, ооредиглиг литературадан болгаш Интернеттен тып билири;
 - амыдыралдын болуушкуннарын, чечен чогаалдын хевирлерин, кол маадырларын деёнеп болгаш аёгылап билири;
 - чогаалды сайгарып турар уеде болгаш бодунун амыдыралынга даянып алгаш чылдагаан айтып турар харылзааларны, логиктиг угаан- бодалын аас болгаш бижимел хевирге шын тургузуп билири;
 - бердинген статья-биле ажылдап билири (статьянын кол бодалын тодарадып, планын тургузары).
- билири; номчаан азы дыннаан ооредиглиг, эртем- популярлыг болгаш уран-чечен созуглелдерге айтырыгларны салып билири.

Литературлуг номчулга кичээлинге календарь-тематиктиг план

№	Программа кезээ	Кичээлдин темазы	ша гы	УУД-ооредилгенин тускайлан кылыглары болгаш бурунгаар планнаан туннелдери (<i>предметтиг, метапредметтиг (оске эртемнер-биле холбаазы), бот-хуудабилгелери</i>)	Онаалга бажынга	хуну	
						план	фа кт
1 четверть							

1	Эки, Литературлуг номчулга!	Морей: «Угаанныглар, сагынгырлар»	1	Эрткен ооредилге чылында ооренген чуулунге катаптаашкын		05/09	
2		Шулук: «Тыва черге йорээл.» <i>Е. Танова</i>	1	Янзы-буру хевирлернин созуглелдерин шын адалганын негелделерин сагып, будун состеп номчуп билирин чедип алыр. Рифма дугайында эге билиглер.	Тыва чуртунга,, чонунга 2-3 домак-биле йорээл бижиир.	8/09	
3	Улустун аас чогаалынын биче хевири	Тывызыктар .	1	Улустун аас чогаалынын биче хевирлерин катаптавышаан, оон дурумун шингээдип, янзы-буру хевирлери-биле таныштырар. Орус улустун аас чогаалынын биче жанрлары-биле деннеп ооренир.	Бяшта, оът-сиген дугайында 5-5 тывызыктар бижиир.	12/09	
4		Улугер домактар.	1		Торел кижилер дугайында 3 улегер домак бижиир.	15/09	
5		Оюн удээн чугаалар.	1		Салаалар-биле ойнаар оюннарнын аттарын бижиир.	19/09	
6		Узун тыныш.	1		Дурумун доктаадыр.	22/09	
7	Ооренип оорен.	Аккырмаа-биле ийи. С. Сурун-оол	1	Чечен чугаа деп чул дээрзин катаптаар. Созуглелдин тема болгаш кол утказын тодарадып билир, аянынг номчулганын аргаларын ажыглап билири; диригжидилге аргаларынын дугайында эге билигни шингээдир.	«Эдилелдин ээзинде» Ч. Ондар . шулукту доктаадыр.	26/09	
8		Ийи 2	1		Кижилернин дузазынын дугайында кыска харылзаалыг чугаа тургузар.	29/09	
9	Чылдын уелери. Тодуг-догаа кузумейни.	Куску аргага. О. Сагаан-оол.	1	Созуглелдин кол состерин тыпкаш, билбес состеринин утказын янзы-буру аргаларны ажыглап тургаш тодарадыр. Бойдус чурумалы (пейзаж) деп чул дээрзин билиндирер болгаш эпитет аргалары –биле	«кайгамчыктыг картошкам» Э. Кечил-оол шулукту доктаадыр.	03/10	

10		Кыштын тыныжы. Ч. Ондар	1	таныштырар.	Эпитет деп чул? Дурумун шээжилээр.	06/10		
11	Эки кылган ажыл – элеп читпес алдар.	Басня. «Шартылаа биле кымыскаяк». Ю. Кюнзегеш	1	Басня жанрын катаптаар, куш-ажылга ынак чорукка кижизидер,	Шилип алган мергежилинин дугайында кыска дыннадыг.	10\10		
12		Салаалар. Узунду. О. Сувакпит.			3 строфадан доктаадыр.	13/10		
13-14	Хоглуг ужураалдар, солун болуушкуннар.	Мыйыт. К-Э. Кудажы. Чечен чугаа	2	Утказы болгаш хемчээлинин аайы-биле, ООН мурнунда бодаарга, элээн нарын созуглелдернин утказын дамчвдвп билир.	С. Сурун-оол «Ууттунмас улуг тоорук» деп чечен чугаанын узундузунде бойдус чурумалын шээжи-биле ооренир.	17\10		
15	Бойдустун чажыттары	Алдын шынаа. М. Пришвин.	1	Номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыглар салып билир, оске дылдан очулдуртунган чогаалдарга сонуургалын бедидер, аас чугааны сайзырадыр. Бойдустун чурумалын чараш чугаалап ооренир.	Шынаанын эртенги болгаш душтеки чуруктарын чуру.	20/10		
16		Хек. С. Сурун-оол. Чечен чугаа	1		Боралдыр деп куштун дугайында кыска тоол чогаадыр.	24.10		
17		Чогум чул ол уруглар? С. Комбу.	1				27.10	
18		Кушкаштарнын медээзи. Г. Скребицкий	1			Бойдус дугайында 2-3 эскериглерден бижиир.	07.11	
2 четверть								
19	Чылдын уелери. Аккыр харлыг кыжым.	Шулук. Кыш. Б. Ховенмей	1	Созуглелдин тема болгаш кол утказын тодарадып билир. Бойдустун оскерлишкиннеринин дугайында делгеренгей домактарны боттары	Чогаадыг бижиир: «Кыш»	10.11		
20		Шулук. Харжыгаш. М. Кенин-Лопсан.	1		Шулукту шээжилээр. Арын	14.11		

21		Чечен чугаа. Ак кодан Л. Толстой.	1	чогаадып билир. Чогаадыгга деннелгелерни болгаш эпитеттерни ажыглап ооренир.	60. Номчааш, утказын чугаалаар. Арын 61	17.11	
22	Бойдуска хумагалыг болуулу!	Оскус ангыр. М. Кенин-Лопсан.	1	Уругларнын бойдуска ынак, хумагалыг чоруунга кижизидер. Угаап-бодашкын чогаадыын бижииринге белеткел. Бодун планы тургузуп ооренир. Аянныг номчулганын аргаларын ажыглап билири.	Чогаадыг угаап-бодашкын: «Куштарнын оннуктери болуул»	21.11	
23		Шулук. Хурээлелди камгаланар. Ч. Кара-Куске.	1		Шулуктун утказынга дууштур плакат чуруур	24.11	
24-25	Авторлуг тоолдар.	Сагынгыр куске. С. Пюрбю.	2	Авторлуг тоолдар деп чул дээрзин катаптавышаан, чогаадыг-унелел бижииринге белеткел. Чогаалдарнын хевирлерин тодарадырын катаптаар.	Чогаадыг-унелел С. Пюрбю: «сагынгыр куске» биле С. Маршак «угаанныг кускежик» деннеп бижиир.	28.11 01.12	
26		Кажар диин. С. Пюрбю.	1		«Хуулгазын сос» деп оюн	05.12	
27		Оптуг Чыккылаа. С. Пюрбю	1		Утказын эдерти чугаалаар.	08.12	
28		Багай чанчыл. Т. Кызыл-оол.	1		Пландан тургускаш эдерти чугаалаар.	12.12	
29	Торээн чуртум камгалакчылары.	Шолалатканым. Э. Кечил-оол.	1	Уругларны патриотчу чорукка кижизитпишаан,	Шериг хунунге тураскааткан кыска шулукчугкш чогаадыр.	15.12	
30-32		Бистин проективис: «Бистин ачаларывыс, акыларывыс-ада-	2		Проектини камгалаарынга	19.12 22.12	

		чурттун камгалакчылары»			белеткенир.		
3 четверть							
33	Улус аразындан ие кара чымчак	Ием холу. Б. ховенмей	1	Аянныг номчулганын аргаларын ажыглап билир, созуглелге тема база кол бодалын барымдаалап, ат берип шыдаар ава кижини унелеп, кээргечел чорукка кижизидер.	Шулукту шээжилээр.	26.12	
34		Ававыс чокта. С. Тока.	1		Эдерти чугаалаар.	29.12	
35		Ава созун дыннавака. Э. Кечил-оол	1		4одуруглуг шулуктен чогаатдыр.	09.01	
36	Чылдын уелери. Хоглуг чазым.	Онза уе. О. Саган-оол. Чечен чугаа	1	Чылдын эргилдезин катаптаар, бойдус чурумалынын каазын делгеренгейи-биле аас-биле дамчыдып билир, улуг хемчээлдиг чогаадыгны бижип билирин чедип алыр. Чыл дургузунда ооренген чогаалчыларнын чогаалдарынга даянып, проект тургузар	Чогаадыкчы ажыл. Арын 29.	12.01	
37		Часкы тарылга. Л. Чадамба.	1		Ажылчын кыдырааш, арын 30	16.01	
38	Улустун аас чогаалы тоолдар.	Чыраа кулун. Тыва улустун толу.	1	Улустун аас чогаалынын база бир байлаа тоолдар дугайында чугаа, оларнын хевирлерин (дириг амытаннар дугайында тоолдар, хуулгазын тоолдар, анаа тоолдар) таныштырар. Диригжидилге дугайында билиг.	Тоолга дууштур чуруктан чуруур.	19.01	
39		Хам бору биле шинчээчи бору. Тыва улустун толу.	1		Тоолду эде чогаадыр.	23.01	
40		Хараган бажында дук. Тыва улустун толу.	1		Тоолдун утказынга дугжур улегер домактар тывар.	26.01	
41	Бистин бичии оннуктеривис	Мени таныыр. К. Ондар.	1	Аянныг номчулга, шулуктун строфаларынын хевирлерин тып билири. аргаларын ажыглап	Негелделерге дууштур бызаа чуруур.	30.01	
42		Сайдаяк. С. Комбу.	1		Шулукту шээжилээр.	02.02	
43		Оол биле кушкаш. О. Саган-оол	1		Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	06.02	
44		Элик оглу. О. Саган-оол	1		Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	09.02	
45	Тоогу болгаш	Дуза дилээн адыг. (Тогу чугаа)	1	Тогу болгаш тоолчургу чугааларны ылгап	Пландан	13.02	

	тоолчургу чугаалар.			билири, номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыглар салып билири.	тургускаш эдерти чугаалаар		
46		Аскыр дагаа чуге дан бажында алгырар апарганыл? (Тоолчургу чугаа)	1		Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	16.02	
47		Дээлдиген уну. (Тоолчургу чугаа)	1		Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	20.02	
48	Ойнаксанчыг оюннарым	Чылгылаар мен. Ч. Кара-Куске	1		Номчаан чогаалынын утказын янзы-буру аргаларны ажыглап, эдерти чугалаар. Чогаадыгнын хевирлерин катаптаар, бодун планы тургузуп тургаш чогаадыгны бижиири.	Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	22.02
49		Чунгу. Ч. Кара-Куске	1	шээжилээр		27.02	
50		Таныжылга. А. Шоюн	1	Пландан тургускаш эдерти чугаалаар		01.03	
51		Чогаадыг «Эжим-биле ынак оюнувус»	1			05.03	
52	Кижиге болуру чажындан.	Шериг-оолдун олчазы. Узунду. С. Сурун-оол	1	Аянныг номчулганын аргаларын ажыглап билири, улегер домактарнын хевирлерин тодарадып билири.	Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	12.03	
53		Алышкылар. Ч. Кара-Куске.	1		Тоолдун утказынга дугжур улегер домактар тывар.	15.03	
54		Чаан болгаш Моська. И. Крылов	1		Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	19.03	
55		Ошку-биле бору. Басня. Л. Толстой.	1		шээжилээр	22.03	
56	Оске чоннарнын аас чогаалы	Бят чок крокодил. (Кхмер тоол)	1	Оске чоннун культуразын-биле таныжып, оларнын аас чогаалын билири чугула, созуглелдин кол состерин тыпкаш, билбес	Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	02.04	

57		Ийи элчиген. (Кыргыз улустун толу)	1	состеринин утказын янзы-буру аргаларны ажыглап, тодарадыр	Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	05.04	
58	Чонум чаагай езу-чанчылдары	Танды кежи. К_Э. Кудажы	1	Бодунун чонунун езу-чанчылдарын сактып, ону сагып чоруурун, аас чугаада словарь составын байыдар. Билдингир бичи уруглар чогаалдарынын авторларынын дугайын эки билген турар.	Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	09.04	
59		Мунгашталган балыктар. М. Кенин-Лопсан.	1		Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	12.04	
60		Артыш. Е. Танова.	1		утказынга дугжур улегер домактар тывар.	16.04	
61	Чылдын уелери. Чараш чайым.	Каас уе. Л. Чадамба	1		Чылдын эргилдезин катаптаар, бойдус чурумалынын каазын делгеренгейи-биле аас-биле дамчыдып билир, улуг хемчээлдиг чогаадыгны бижип билирин чедип алыр.	Тоолдун утказынга дугжур улегер домактар тывар.	19.04
62		Чодураа. С. Сурун-оол.	1	Чыл дургузунда ооренген чогаалчыларнын чогаалдарынга даянып, проект тургузар.	Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	23.04	
63		Чайлагга. (Узунду). С. Сарыг-оол	1		Тоолдун утказынга дугжур улегер домактар тывар.	26.04	
64		Чогаадыг: Чайгы дыштанылга.	1			30.04	
65		Солун чайым. Э. Кечил-оол.	1		Пландан тургускаш эдерти чугаалаар	07.05	
66-67		Бистин проективис: «Мээн ынак чогаалчым»	2		Проектини камгалаарынга белеткенир.	14/16 05	
68	Катаптаашкын	Бодуну хынааш чедиинскинеринни унеле. Тест.	1	Чогаал-биле холбашкан билиглерни хынаар, чогаалдын хевирлери, улустун аас чогаалынын биче хевирлери, тывызыктарнын хевирлери, улегер		21.05	

			домактар, чогаалдын кол маадырлары, тема, кол бодал, чечен чугаа, диригжидилге, деннелге, эпитет, бойдус чурумалы, дээш чуулдерни катаптаар.			
--	--	--	--	--	--	--

**Всего прошито, пронумеровано
и скреплено печатью**

цифрами () листов
прописью

Должность _____

Подпись _____

« _____ » г. М.П.

